

Afsluttende erfaringsopsamling af Alzheimerforeningens projekt RUM'lighed - Demensvenlighed i almene boligområder

December 2021

Indholdsfortegnelse

Projekt RUM'lighed og erfaringsopsamlingen	3
Om erfaringsopsamlingen	7
Erfaringer fra tre kommuner og boligorganisationer	8
Aarhus	8
Samarbejde og fællesskab	9
Oplysning om demens	11
Byggeri og design	12
Odense	14
Samarbejde og fællesskab	15
Oplysning om demens	17
Byggeri og design	19
Ballerup	21
Samarbejde og fællesskab	22
Oplysning om demens	23
Byggeri og design	26
Erfaringer på tværs af kommuner	27
Samarbejde og fællesskab	27
Oplysning om demens	28
Byggeri og design	30

Erfaringsopsamlingen er udarbejdet af:

Socialt Udviklingscenter SUS, 2021
 Birgitte Bækgaard Brasch
 Jørgen Anker
 Anja de Place Pedersen
 Fotos: Alzheimerforeningen. Thomas Brolyng Steen.
 Grafisk design: Finderup-Jensen Grafisk Design

Tak til lokale tovholdere, netværk og alle der har deltaget i interviews.
 Tak til TrykFonden for støtte til projektet.

For henvendelse kontakt demensven@alzheimer.dk eller Alzheimerforeningen på telefon 39 40 04 88.

Projekt RUM'lighed og erfaringsopsamlingen

I takt med at befolkningen lever i længere og længere tid, forventes det, at andelen af mennesker med demens og andelen af mennesker med demens, der bor alene, vil stige i de næste årtier. Det anslås, at der i dag er omkring 89.000 danskere over 60 år, som lever med en demenssygdom og heraf lever omkring 25.000 mennesker, som har en demenssygdom, alene. Størstedelen af de aleneboende med demens bor i lejeboliger (60 pct.). Forskning viser, at mennesker med demens, der bor alene, ofte er mere sårbare og udsatte end mennesker med demens, der ikke bor alene. De har blandt andet en større risiko for ensomhed og isolation, mangel på en diagnose (godt 60 % kan være udiagnosticerede), praktiske udfordringer i deres hverdag, flere faldulykker m.v. For at de enlige med demens kan blive boende i egen bolig, er det afgørende, at deres lokale netværk, miljø og omgivelser støtter og hjælper dem¹.

Alzheimerforeningen har sat fokus på denne samfundsmæssige problemstilling og har, med støtte fra Trykfondens, gennemført projekt RUM'lighed i samarbejde med 18 boligområder i perioden 2019-2021².

Projektet handler om at skabe trygge fællesskaber og demensvenlige omgivelser til mennesker med demens og andre, der bor i almene boligområder. Visionen er, at der skal være plads til alle – også til dem, som har demens og bor alene. Dette forventes at kunne lade sig gøre, hvis aktørerne i omgivelserne har viden om demens og rækker en hjælpende hånd frem.

Det primære formål med projekt RUM'lighed er at medvirke til bedre hjælp og støtte til aleneboende med demens samt modvirke social eksklusion og ensomhed blandt mennesker med demens, der bor alene. For at opnå dette har Alzheimerforeningen formuleret tre indsatsområder, der arbejdes med i projekt RUM'lighed.

Som led i projektet har VIVE gennemført den omfattende undersøgelse Enlige med demens¹, som har været med til at kvalificere projektets indsatsområder, der er udviklet på baggrund af erfaringer fra et pilotprojekt³.

¹ Jensen, Maya Christiane Flensborg, Grave, Jane & Matthiessen, Mads Ulrich (2019). Enlige med demens – Hvem er de, hvilke udfordringer møder de, og hvilken støtte får de i deres hverdagsliv? VIVE – Viden til Velfærd

² De 18 boligområder er fordelt rundt om i Danmark i følgende kommuner: Aalborg, Silkeborg, Århus, Odense, Hvidovre, København, Gladsaxe, Ballerup og Rudersdal.

³ Pilotprojektet blev gennemført i 2017-2018 med støtte fra Socialstyrelsen.

Projektets tre indsatsområder

Tre indsatsområder skal sammen bidrage til, at mennesker med demens kan opnå øget trivsel og livskvalitet:

Samarbejde og fællesskab

Oplysning om demens

Byggeri og design

Samarbejde og fællesskab består i, at både kommunen og boligorganisationen udpeger en tovholder og etablerer et lokalt netværk med repræsentanter fra begge parter. Formålet med samarbejdet og netværket er, at aktørerne kan få kendskab til hinandens arbejdsområder og roller, så der er klarhed over, hvordan bekymringer om beboere kan bringes videre til kommunen, som derved kan afklare om en beboer har brug for kommunal hjælp. Desuden betyder samarbejdet mellem kommune og boligorganisation, at der bliver udvekslet erfaringer om udfordringer med demensvenlighed, og hvad de to parter sammen kan gøre for at iværksætte forbedringer i boligområderne. En del af løsningen er, at både kommunale medarbejdere, driftsmedarbejdere og boligsociale medarbejdere samt beboere får mere viden om demens og demensvenlighed (se nedenfor).

Et demensvenligt boligområde har stor betydning for at personer med demens kan leve et trygt og værdigt liv, hvor de føler sig forstået, respekteret og støttet i hverdagen. Og hvor de også bliver inddraget og oplever at de kan deltage og bidrage til fællesskabet.

Oplysning om demens handler om, at så mange som muligt får mere viden om demens, som et bidrag til at øge demensvenligheden i boligområdet. I de fleste tilfælde er det tovholderen fra kommunen, der planlægger et Demensven-instruktørkursus, hvor målet er, at deltagerne bliver i stand til at gennemføre et informationsmøde om demens. Et instruktørkursus varer ofte en hel dag, hvor deltagerne opnår viden om demens, og om hvordan de som instruktører skal viderefremme viden. Demensven-instruktører kan være boligsociale medarbejdere, kommunalt ansatte, frivillige m.fl. Demensven-instruktørerne kan herefter afholde Demensven-informationsmøder for boligorganisationens driftspersonale, kommunalt ansatte, beboere i boligområdet og frivillige, hvor formålet er at formidle viden om demens, information om tegn på demens og gode råd til, hvordan man kan møde mennesker med demens med forståelse, åbenhed og en hjælpende hånd. Demensven-instruktørmøderne varer almindeligvis et par timer. Til at hjælpe det lokale netværk med at udbrede viden om demens har Alzheimerforeningen, på baggrund af pilotfasen, udviklet en fysisk værktøjskasse, som indeholder informationsmateriale om demens, nabofolder, opslag om projektet til opgange m.v.

Viden om demens er afgørende for at kunne genkende tegn på demens, vise forståelse for personer med demens og handle hensigtsmæssigt. Viden understøtter, at beboere med demens bliver mødt med respekt og får den rette støtte til at klare hverdagen og til at deltage i fælles aktiviteter.

Byggeri og design tager afsæt i, at skabe demensvenlige omgivelser både udendørs og i de enkelte boliger.

Demensvenlige omgivelser er nødvendige for beboere med demens og til gavn for mange andre beboere, fordi det medvirker til at skabe overskuelighed, tryghed og sikkerhed. Personer med demens kan have svært ved at huske og genkende selv vante omgivelser, og det kan gøre det svært at færdes trygt i området. Der er meget, der kan gøres for at afhjælpe udfordringer i byggeri og design. Noget er nemt at ændre, andet kræver mange ressourcer og kan først ændres i forbindelse med vedligeholdelse og renovering.

Indsatsområdet sigter mod, at sætte fokus på tilgængelighed i de fysiske omgivelser på tre niveauer:

- 1) Hvad kan der gøres her og nu? Som fx mindre forbedringer som tydelig skiltning i området og brug af genkendelige ikoner ved affaldssorteringen. Selv små forbedringer kan gøre en stor forskel for beboere med demens.
- 2) Hvad kan der gøres i fremtiden med planlagt vedligehold? Som fx forbedringer af gang- og stiarealer, belysning og markering af forkanter på trapper.
- 3) Hvad kan der gøres i forbindelse med større renoveringsprojekter? Som fx at skabe genkendelighed ved indgangspartier ved brug af farver eller andre individuelle markeringer, indendørs brug af kontraster, så sanitet og vægfarve adskiller sig.

I forbindelse med RUM'lighedsprojektet har Alzheimerforeningen udgivet en Tjekliste med forslag til indretning af almene boligområder. Tjeklisten kan bruges af driftsledelsen og driftsmedarbejderne til at gennemgå og prioritere, hvordan de fysiske omgivelser i boligområdet kan forbedres, fx adgangsforhold, indretning og fællesfaciliteter. Ud for hvert punkt i tjeklisten kan der sættes kryds ved her og nu, ved ny-indflytning eller ved renovering. Her et par eksempler fra Tjeklisten i forhold til adgangsforhold ved bygningen.

2.1 INDIVIDUEL MARKERING AF INDGANGSPARTIER /-DØRE TIL OPGANGE

For mennesker med demens er en tydelig markering af indgangsdøre essentielt for at kunne færdes trygt og let finde sin egen indgangsdør. De forskellige indgangspartier /-døre kan fx have individuelle farver, symboler eller forskellige kendetegn, eksempelvis kunst eller beplantning foran.

Her og nu

Ved ny-indflytning

Ved renovering

2.2 SKILTNING SUPPLERET MED FARVER OG SYMBOLER

Mennesker med demens kan have vanskeligt ved at aflæse og forstå bogstaver og ord. Skilte bør derfor også indeholde letforståelige, farvede symboler, der kan aflæses på afstand og fx vise hen til vaskeri, fællesrum, ejendoms kontor og affaldssorteringssationer /-rum.

Her og nu

Ved ny-indflytning

Ved renovering

Erfaringsopsamlingen

Erfaringsopsamlingens formål er at afdække og formidle centrale erfaringer med projektet. Opsamlingen tager afsæt i erfaringer i tre udvalgte kommuner og boligorganisationer i byerne Aarhus, Ballerup og Odense.

Udvælgelsen er foretaget af Alzheimerforeningen med tanke på en geografisk spredning, forskelligt tidspunkt for opstart, boligafdelingernes størrelse samt forskellig konstruktion af lokale netværk.

Erfaringsopsamlingen skal bidrage med læring og inspiration til andre kommuner og boligorganisationer, der har et ønske om at skabe demensvenlige omgivelser. I erfaringsopsamlingen tages der udgangspunkt i projektets tre indsatsområder, som der er spurgt ind til i individuelle interviews og gruppeinterviews.

Centrale spørgsmål danner rammen for erfaringsopsamlingen med hvert af indsatsområderne:

1) Samarbejde og fællesskab

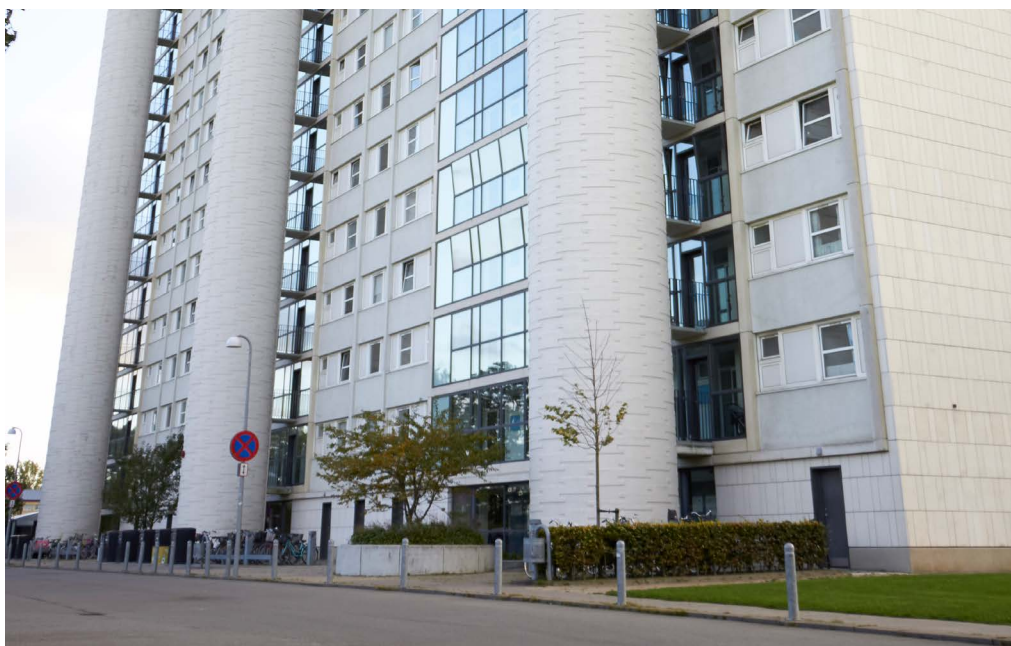
- Er der etableret et samarbejde på tværs af kommune og boligforening?
- Hvad samarbejder aktørerne om? Hvem samarbejder? Hvordan samarbejder aktørerne?
- Hvilken forskel gør samarbejdet mellem aktørerne?
- Er der forhold, som synes at fremme eller hæmme samarbejdet?

2) Oplysning om demens

- Hvem har fået viden om demens, og hvor mange har deltaget i Demensven-informationsmøder?
- Har værktøjskassen været brugt? Hvordan vurderer aktørerne udbyttet af værktøjskassen?
- Har viden og oplysning om demens gjort en forskel? Hvilke?
- Hvilke spørgsmål og dilemmaer følger af viden om demens?

3) Byggeri og design

- I hvilket omfang har aktørerne i projektet forholdt sig til de fysiske omgivelser i boligområderne?
- Er der sket ændringer som følge af projektet?
- Hvad kan fremme og hæmme forandringer i de fysiske rammer?

Boligområdet Kærerne i Rødovre - fra pilotprojektet 2018.

Om erfaringsopsamlingen

Som led i erfaringsopsamlingen har SUS interviewet det lokale netværk og deltagere fra informationsmøder og instruktørkurser i boligafdelinger i Aarhus, Odense og Ballerup. Boligafdelingerne er indgået i projekt RUM'lighed på forskellige tidspunkter og er derfor også forskellige steder i processen med at gennemføre projektets aktiviteter.

Der er i alle kommuner/boligafdelinger etableret et lokalt netværk. I Aarhus og Odense med deltagelse fra både kommune og boligområde, mens det lokale netværk i Ballerup har været uden kommunens deltagelse.

Deltagende boligafdelinger i de tre byer

	Aarhus	Odense	Ballerup
Antal deltagende boligafdelinger	4	90*	2

* Driftsmedarbejdere fra 90 boligafdelinger har fået undervisning.

Der er gennemført interviews med i alt 20 personer som led i erfaringsopsamlingen. Interviewene er gennemført som både individuelle interviews og gruppeinterviews. I alle kommuner er den lokale tovholder interviewet, det lokale netværk af aktører er interviewet, og repræsentanter for Demensvennerne, udpeget af tovholderne, er ligeledes interviewet (hovedsageligt driftsmedarbejdere). Herudover er der også gennemført interview med en bestyrelsesformand for en afdelingsbestyrelse. Fem interviews er gennemført virtuelt, de øvrige ved fysisk fremmøde.

Covid-19-nedlukning og restriktioner har fyldt meget i alle kommuner og boligområder. Det har haft konsekvenser for, hvad der kunne lade sig gøre at iværksætte.

Erfaringer fra tre kommuner og boligorganisationer

Erfaringsopsamlingen er baseret på en beskrivelse og data fra tre deltagende kommuner og boligorganisationer i projektet; Aarhus, Odense og Ballerup. I det følgende præsenterer vi aktiviteter og erfaringer fra hver af kommunerne og boligorganisationerne for at give indblik i forløbet og de foreløbige erfaringer.

Først beskrives, hvordan projektet er organiseret, og hvilke aktiviteter der er afholdt i hver kommune og boligorganisation i projektperioden. Derefter præsenteres boligområdernes erfaringer med de tre indsatsområder.

Aarhus

ORGANISERING AF PROJEKTET

I Aarhus er projektet organisatorisk forankret hos en demensvenlig by konsulent i kommunen. Parterne, som har været involveret i projektet i kommunen, har været to medarbejdere fra Aarhus Kommune og driftschefen for Aarhus Omegn Boligforening. De har udgjort det lokale netværk, som har samarbejdet om at implementere projektet i fire udvalgte boligafdelinger.

I samarbejdet har aktørerne i det lokale netværk varetaget forskellige funktioner. Den demensvenlige by konsulent i Aarhus Kommune var tovholder på projektet og varetog kommunikationen med Alzheimerforeningen, mens den tværgående demenskoordinator i Aarhus Kommune stod for at afholde informationsmøder om demens til medarbejderne og beboerne i boligafdelingerne.

Driftschefen for Aarhus Omegn Boligforening havde en opsøgende funktion i samarbejdet i form af at rekruttere medarbejdere i boligafdelingerne, der ville deltage i projektet. De tre parter har løbende afholdt møder i projektperioden, hvor projektet og dets initiativer er blevet drøftet, tilrettelagt og koordineret.

MØDER OG DELTAGELSE

I Aarhus blev der ikke afholdt et Demensven-instruktørkursus, eftersom der i forvejen var uddannet demensveninstruktører fra et tidligere projekt med Alzheimerforeningen. Som led i projekt RUM'lighed deltog demensveninstruktørerne, den tværgående demenskoordinator og den demensvenlige by konsulent dog på et overbygningskursus afholdt af Alzheimerforeningen. Udgangspunktet i Aarhus var derfor, at fremlægge materialet i RUM'lighedsprojektet og give deltagerne oplysning om projektet.

Periode for deltagelse i projektet:

Februar 2021 – december 2021

Samarbejdspartnere:

Aarhus Kommune
Aarhus Omegn Boligforening
Alzheimerforeningen

Oplysning om de deltagende boligafdelinger:

Afdeling 21 Møllevangs Allé/Fuglesangs Allé med 24 rækkehuse
Afdeling 22 Borgmester Jacob Jensens Gade med 28 lejligheder
Afdeling 23 Markus Kirkeplads/Grønnegade med 117 lejligheder
Afdeling 25 Finsensgade med 105 lejligheder

Oversigt over afholdte Demensven-informationsmøder i Aarhus

Målgruppe	Driftsmedarbejdere	Afdelingsbestyrelse	Beboere
Antal møder	2	1	1
Antal deltagere i alt	32	5	2
Form	Fysisk	Fysisk	Virtuelt

I forbindelse med projektet afholdt den tværgående demenskoordinator fra Aarhus Kommune fire Demensven-informationsmøder målrettet medarbejdere og beboere i de fire boligafdelinger.

Udgangspunktet for de to Demensven-informationsmøder, målrettet medarbejderne i boligafdelingerne, var blandt andet at oplyse om demens, tegn på demens og at give redskaber til, hvordan medarbejderne kan håndtere mødet med beboere med demens. Der deltog i alt 32 medarbejdere fra boligafdelingerne, bestående af driftspersonale og administrative medarbejdere, til de to informationsmøder. Udover disse to Demensven-informationsmøder blev der, efter forespørgsel fra afdelingsbestyrelsen i afd. 22, afholdt et informationsmøde, hvor alle fem bestyrelsesmedlemmer, Alzheimerforeningen samt en frivillig demensinstruktør deltog. Den tværgående demenskoordinator afholdt derudover et Demensveninformationsmøde målrettet beboerne, der som et forsøg blev afholdt virtuelt på grund af COVID-19-restriktioner.

Samarbejde og fællesskab

Projektet har skabt et stærkere samarbejde om fokus på demens i det lokale netværk. En oplevelse af, at samarbejdet mellem kommunen og boligforeningen har været frugtbar. Ifølge de interviewede medarbejdere er det særligt på de lokale netværksmøder, at man har samarbejdet og drøftet, hvordan projektet skulle implementeres, og hvilke aktiviteter der skulle igangsættes i boligafdelingerne i forbindelse med projektet.

Alzheimerforeningen har været drivkraften i, at projektet blev sat i gang, har defineret organiseringen og rammerne for projektet og har leveret materiale til brug undervejs. Herudover har Alzheimerforeningen ikke spillet en aktiv rolle for aktiviteterne i Aarhus. Kommunikationen med Alzheimerforeningen og koordinering har tovholderen varetaget. Her har organiseringen og kommunikationsvejene mellem det lokale netværk og Alzheimerforeningen nogle gange været lidt omstændelige.

“Jeg har kontakt til Alzheimerforeningen, så skal jeg videregive information til boligforeningen, og så skulle vi koordinere, og så skulle jeg vende tilbage til Alzheimerforeningen. Der var ikke et naturligt flow i samarbejdet med Alzheimerforeningen.”

- Demensvenlig By konsulent

Den demensvenlige by konsulent har en oplevelse af, at have fungeret som en flaskehals i kommunikationen mellem Alzheimerforeningen og boligforeningerne, hvilket ikke var hensigtsmæssigt for samarbejdet. Selvom samarbejdet krævede koordinering, har etableringen af det lokale netværk skabt afsæt for et samarbejde om demens mellem kommunen og boligforeningen. Som en driftschef i Aarhus forklarer:

“Jeg tænker sagtens, samarbejdet kan fortsætte, selvom vi kobler Alzheimerforeningen fra. I (Aarhus Kommune) har viden, og jeg har folk, der kan bruge denne viden, og det kan vi arbejde på at få koblet.”

- Driftschef

Der har ikke tidligere været et samarbejde om demens mellem kommunen og boligforeninger i Aarhus, så samarbejdet mellem kommunen og boligforeningen blev først etableret, da projektet blev iværksat.

Projektet, og særligt etableringen af et lokalt netværk, fungerede som drivkraft i, at kommunen og boligforeningen fik et styrket samarbejde om at øge demensvenligheden i udvalgte boligområder. Den kommunale medarbejder fremhæver yderligere, at samarbejdet og erfaringerne fra det lokale netværk kan danne afsæt for et fremtidigt samarbejde om demens med andre boligforeninger i Aarhus:

”Før projektet har vi tidligere forsøgt at arbejde med boligforeninger, men det er ikke lykkedes. Nu vil vi kunne henvise til et specifikt samarbejde og sige, at I måske kan henvende jer til boligforeningen i projektet, hvis I vil vide mere. Man har fået skubbet snebolden i gang med projektet. Det bliver i fremtiden nemmere grundet de gode erfaringer”.

- Demensvenlig By konsulent

ØGET BEVIDSTHED OM AT MAN KAN KONTAKTE KOMMUNEN

Undervisningen af driftsmedarbejderne sigtede på at give viden om demens og øge driftsmedarbejdernes forståelse af, hvordan de kan handle, hvis de møder beboere, der har udfordringer som følge af demens.

Både driftschef og de interviewede driftsmedarbejdere vurderer, at det gav rigtig god mening at få undervisning, fordi det dels øgede bevidstheden om demens, men også fordi det gav viden om, hvad man som driftsmedarbejder kan gøre, og at man kan kontakte kommunen, hvis man vurderer, at der er behov for mere hjælp.

Når der afholdes undervisning, er det med til at mindske afstanden til fagpersoner i kommunen. På denne baggrund vurderer en driftschef, at det har været særligt givende, at medarbejderne i boligafdelingerne har ”mødt et menneske af kød og blod fra kommunen”.

Selvom projektet har fremmet et samarbejde mellem medarbejderne i boligafdelingen og kommunen, er det ikke sådan, at driftsmedarbejderne nu kontakter kommunen meget ofte. Faktisk er vurderingen, at projektet ikke har medført, at der er flere, der har henvendt sig til kommunen om fx indberetninger om beboere med demens. Årsagen er også, at det kan være en svær vurdering, om man som driftsmedarbejder skal kontakte kommunen, hvis man står over for en borger, som man umiddelbart vurderer kunne have behov for hjælp. En områdeleder udtrykker det således:

”Men vi ved godt, at når vi ringer og siger: ‘her er en, I skal hjælpe’, så sætter det en hel masse i gang, og det kan være noget, beboeren ikke ønskede.”

- Områdeleder

Det samme synes at være tilfældet med beboerne i boligafdelingerne. Der er blevet uddelt flyers til beboere med telefonnumre til kommunen, men der kommer ikke nogen henvendelser. En del af forklaringen er givetvis, at det også for beboerne, som det var tilfældet for driftsmedarbejderne, kan forekomme grænseoverskridende at kontakte kommunen om en nabo, som måske har udfordringer med demens.

Samtidig er disse erfaringer også med til at understøtte billedet af, at projektet primært har formået at nå ud til driftsmedarbejderne, men at man ikke tilsvarende har formået at få beboerne i tale.

Oplysning om demens

MEDARBEJDERNES HÅNDBLING AF BEBOERE MED DEMENS ER BLEVET ANDERLEDES

Medarbejderne i boligafdelingerne, der har deltaget til Demensven-informationsmøder, giver udtryk for, at de er tilfredse med at have deltaget, og at de gik fra møderne med en oplevelse af, at det havde været godt.

De fortæller, at de har fået ny viden om demens, redskaber til at kunne spotte tegn på demens og en større forståelse for, hvad mennesker med demens går igennem.

”Det var ny viden, sådan hvad gør vi, når vi ser fru Larsen stå i nattøj udenfor midt om natten. Det var meget sådan konkrete anvisninger om, hvad man kan gøre og se efter. Det var fedt at vide det, for jeg vidste det ikke.”

- Afdelingschef

De interviewede deltagere har en oplevelse af, at hvis de får øje på en beboer med tegn på demens, så ved de nu, hvad de kan gøre, og hvordan de skal håndtere mødet med beboeren.

I Aarhus fremhæver det lokale netværk, at det er driftspersonalet, der har en særlig rolle i et demensvenligt boligområde, hvorfor fokus var på at give oplysning og viden om demens til medarbejderne i boligafdelingerne. En medarbejder fra boligforeningen fortæller, at den information, medarbejderne har brug for, skal være målrettet information om tegn på demens og oplysning om, hvem de kan henvende sig til, hvis de oplever, at en beboer viser tegn på at have demens.

”Medarbejderne har ikke brug for dybdegående viden om demens. De har brug for, hvad de skal kigge efter og hvilke tegn, de skal spotte efter. Hvis der er en her, der måske har nogle tegn, så kan de opsøge noget viden eller ringe til en kontakt.”

- Driftschef

Viden og oplysning om demens har medført, at medarbejderne i boligafdelingerne har fået en større forståelse for, hvorfor beboere med tegn på demens agerer, som de gør i konkrete situationer. Det har medført, at medarbejderne i boligafdelingerne håndterer beboere med demens på en anden måde end tidligere.

”Vi kigger efter tegn i deres væremåde og deres måde at begå sig på i hverdagen. Vi lægger mærke til, når folk begynder at glemme noget i vaskehuset, glemmer nøglen i døren m.v. Sådan noget er der blevet åbnet op for. Før i tiden var det bare træls, men nu lægger vi mærke til det og tager det på en anden måde.”

- Områdeleder

Medarbejderne har gennem Demensven-informationsmøderne fået en anden tilgang til beboerne i boligafdelingerne og en forståelse for, at beboerne skal håndteres forskelligt.

”Opmærksom på nu, at håndtering af beboerne kan være forskellig. Efter kursus om demens er vores håndtering af beboeren blevet anderledes, fordi man kigger efter andre ting.”

- Områdeleder

Til trods for at medarbejderne har fået en større forståelse for og redskaber til at håndtere beboere med demens, så understreger en medarbejder i boligafdelingerne også, at opmærksomhed på, om en beboer udviser tegn på demens, ikke er en primær arbejdsopgave i hverdagen. Men det er en baggrundsviden, som kan blive bragt i spil, hvis man står over for det på et tidspunkt.

EN UDFORDRING AT FÅ BEBOERNE ENGAGERET I PROJEKTET

I projektet var der en intention om, at beboerne i boligområderne skulle klædes på til at blive Demensvenner ved at deltage til Demensven-informationsmøder. I Aarhus har det været en udfordring at engagere beboerne i projektet til trods for, at medarbejderne i boligafdelingerne har uddelt flyers i alle postkasser, hængt plakater op i opgange og vaskehuse m.v. De interviewede deltagere har en fælles opfattelse af, at materialet bliver smidt direkte ud i skraldespanden.

”Det virker ikke, sedler bliver smidt ud, og folk bliver blinde over for ting, der hænger nede i opgangen.”

- Afdelingschef

Udfordringen med at få beboerne engageret og til at deltage til møder og fællesarrangementer italesættes som en generel udfordring for medarbejderne i boligområderne. Det er derfor ikke et særtilfælde for projektet, at det kun er få beboere, der har deltaget til Demensven-informationsmødet. Årsagen til beboernes manglende engagement i projektet kan dog skyldes, at beboerne ikke anser demens som et relevant emne.

”Det handler om, at man skal føle det relevant. Flere i driftspersonalet og det administrative personale anser det som relevant, fordi de har oplevet det. Der er færre beboere, som har oplevet det, så derfor har de ikke helt den samme oplevelse. Projektet har et smalt fokus. Demens er ikke det mest sexede felt. Ikke det, der får flest tilhørere, når man holder foredrag om demens.”

- Demensvenlig By konsulent

I forlængelse af citatet anbefaler en medarbejder fra boligafdelingerne, at projektet skal omfavne flere problemstillinger end demens, hvis beboerne skal engagere sig. Et projekt, som udelukkende handler om demens, får et lidt smalt fokus. Man kunne måske skabe mere interesse ved at formidle viden om forskellige former for problematikker for beboere og muligheder for samarbejde med kommunen, vurderer en områdeleder.

Byggeri og design

DEMENSVENLIGHED I RENOVERINGER AF DE FYSISKE OMGIVELSER

I Aarhus har aktørerne i det lokale netværk ikke haft fokus på at tænke demensvenlighed ind i boligområdernes fysiske indretning endnu. Det skyldes blandt andet, at de interviewede deltagere opfatter det som kompliceret, ressourcekrævende og omfattende at ændre på de fysiske omgivelser. Selvom der ikke er foretaget fysiske ændringer i projektperioden, så fortæller en medarbejder fra kommunen, at projektet fremadrettet kan give opmærksomhed på demensvenlighed og tilgængelighed i boligområdernes fysiske indretning.

”Jeg forestiller mig, at hvis man skal i gang med at ændre noget senere, så kan det være, at man tænker det ind i de fysiske omgivelser. Der er sået frø, men vi har ikke opnået det hele.”

- Demensvenlig By konsulent

I en enkelt afdelingsbestyrelse har man fået interesse for sagen. Afdelingsbestyrelsen i boligafdeling 22 har på baggrund af et Demensven-informationsmøde valgt at tænke demensvenlighed ind i en planlagt renovering af boligafdelingens udendørsarealer. Afdelingschefen fortæller, at i forbindelse med at haven i boligafdelingen skal renoveres, vil afdelingen lave den om til en sansehøve, der skal få personer med demens og ældre beboere til at gå ned i haven og føle sig hjemme.

[Mennesker med demens] ”..skal kunne bruge haven. I Den Gamle By i Aarhus har de en sansehøve, og de har fortalt, at mange ældre og mennesker med demens er glade for at komme der. Der er en fra Den Gamle By, som vil hjælpe os og give deres erfaring. De har fortalt, at man skal have gamle blomster i sådan en høve, da det skal være genkendeligt for mennesker med demens. Det er blomster som roser, valmuer, stedmorblomster m.v., som de kan kende duften af.”

- Afdelingschef

VURDERING AF TILGÆNGELIGHED OG DEMENSVENLIGHED I DEN FYSISKE INDRETNING AF BOLIGOMRÅDERNE

Både aktørerne i det lokale netværk og medarbejderne i boligafdelingerne er blevet opmærksomme på, hvad det vil sige, at et boligområde er demensvenligt, og hvad der kan fremme eller hæmme demensvenligheden i boligområderne. Medarbejderne i boligafdelingerne fortæller, at de boligområder, de er tilknyttet, er demensvenlige. Det skyldes blandt andet, at der er god belysning i opgangene og på stierne, og at der ikke er underlige kroge i boligområderne, som beboerne kan fare vild i.

“De boligområder, vi er i, er demensvenlige. Vi sidder i mindre områder. Det er svært med de store boligområder, hvor der er mange boliger, der ligner hinanden.”

- Vicevært

Som det fremgår, kan boligområdernes størrelse have betydning for demensvenligheden i boligområderne.

Herudover peger driftsmedarbejdere også på andre forhold, der kan bidrage til at mindske generel ensomhed og fremme demensvenlighed, som fx etablering af et lokale, hvor beboerne kan samles. Samtidig fremhæver en afdelingschef, at det kunne være relevant at have dørtelefoner med video, så man kan se ansigtet, da det vil skabe en trykthed for de ældre beboere i forhold til, hvem der bliver lukket ind i deres boligopgange.

BEGRÆNSNINGER PÅ MULIGHEDEN FOR AT ÆNDRE I DE FYSISKE OMGIVELSER

Driftsmedarbejderne peger på, at handlemulighederne er begrænsede, når det gælder at arbejde med ændringer i boligområdernes fysiske indretning for at sikre større demensvenlighed. De største muligheder for at kunne gøre noget er i forbindelse med nyopførelser eller ved renoveringer. Her handler det imidlertid om at få opmærksomheden om betydningen af demensvenlighed bredt ud og medtænkt allerede i de indledende overvejelser og skitser. Når først boliger står, og områder er indrettet, er det sværere for alvor at sætte præg på områderne.

I mange tilfælde er der tale om, at ansvaret for offentlige arealer som fortove og stier ligger hos kommunen.

Og ændringer er dermed ikke noget, som besluttes i boligafdelingerne. Hertil kommer, at det i boligafdelingerne kan være en udfordring at nå til enighed blandt beboerne om, at et område skal gøres demensvenligt.

Samtidig kan det være en udfordring at ændre i de fysiske omgivelser, da renoveringer i boligområderne kan have en negativ effekt for beboere med demens. Det kan eksempelvis være svært for beboere med demens, hvis der laves fysiske forandringer i et område, man skifter nøgler ud med et kort eller lignende. Ændringer i de fysiske omgivelser i boligområderne kan dermed skabe forvirring for beboere med demens, selvom målet med renoveringerne er at gøre boligområderne mere demensvenlige.

Odense

ORGANISERING

Projektet er i Odense Kommune forankret i Ældre- og Handicapforvaltningen. Tovholderen for projektet i kommunen er en frivilligheds-konsulent, som også er konsulent for det demensvenlige Odense. I samarbejdet om projektet er der i Odense etableret et lokalt netværk bestående af konsulenten for det demensvenlige Odense Kommune og to medarbejdere fra Fyns Almennyttige Boligselskab. Tovholderens funktion var at etablere et samarbejde med en boligorganisation, der havde interesse i at deltage i projektet, varetage den løbende kontakt med Alzheimerforeningen og afholde Demensveninformationsmøder.

De to medarbejdere fra Fyns Almennyttige Boligselskab er henholdsvis chefen for beboerdemokrati samt udvikling af boligområder og en beboerkonsulent. Deres funktion i projekt var at oplyse om projektet til boligafdelingerne, rekruttere deltagere til Demensven-informationsmøderne og målrette projektet til en bestemt målgruppe, i dette tilfælde driftspersonalet i boligområderne. I løbet af projektperioden har det lokale netværk afholdt møder særligt for at evaluere, koordinere og kvalificere Demensven-informationsmøderne.

I Odense har Projekt RUM'lighed spillet godt sammen med andre strategier. Projektet indgår dermed som en del af Odense Kommunes strategi om et demensvenligt Odense – og en strategi i Fyns Almennyttige Boligselskab, som handler om, at de tager deres almene og sociale ansvar alvorligt.

MØDER OG DELTAGELSE

I Odense har det lokale netværk uddannet medarbejderne i boligafdelingerne til Demensvenner. Konsulenten for det demensvenlige Odense har, som følge af at være uddannet Demensven-instruktør, afholdt Demensven-informationsmøderne.

Oversigt over afholdte Demensven-informationsmøder i Odense

Målgruppe	Driftsmedarbejdere
Antal møder	5-7
Antal deltagere i alt	64
Form	Fysisk

I Odense er alle boligafdelinger i Fyns Almennyttige Boligselskab blevet inviteret med til et Demensveninformationsmøde, da boligselskabet har et ønske om at være en demensvenlig boligorganisation.

Udgangspunktet for Demensven-informationsmøderne var at give viden og information om demens og at oplyse om, hvad et demensvenligt design i de fysiske omgivelser indebærer. Fokus på møderne var også særligt på at give driftspersonalet redskaber til at kommunikere med beboere med demens.

Periode for deltagelse i projektet:

August 2020 – december 2021

Samarbejdspartnere:

Odense Kommune
Fyns Almennyttige Boligselskab
Alzheimerforeningen

Oplysning om de deltagende boligafdelinger:

64 driftsmedarbejdere fra 90 boligafdelinger i Fyns Almennyttige Boligselskab har deltaget i et Demensven-informationsmøde.

Afdelingerne består af mere end 8.600 boliger og huser ca. 20.000 beboere

Samarbejde og fællesskab

AFGØRENDE AT SAMARBEJDSPARTNERNE HAR EN FÆLLES INTERESSE I PROJEKTET

Projekt RUM'lighed har direkte været anledningen til, at der blev etableret et samarbejde mellem Odense Kommune og Fyns Almennyttige Boligselskab på demensområdet. Odense Kommune og Fyns Almennyttige Boligselskab har tidligere samarbejdet med hinanden på andre områder. Noget af baggrunden for at samarbejdet mellem boligselskab og kommune vurderes som godt og tæt, skal også findes i, at den ansvarlige i FAB tidligere har arbejdet i Odense kommune og dermed kender den kommunale organisation og tankegang. Herudover peger både kommune og boligselskab på, at det særligt har været med til at sikre et velfungerende samarbejde, at begge parter har haft interesse i projektet og et ønske om at skabe demensvenlige boligområder. Her formuleret af konsulenten for det demensvenlige Odense:

”Fyns Almennyttige Boligselskab har en strategi, hvori de har nogle spor (...), som (bl.a.) handler om, at de gerne vil være socialt ansvarlige og styrke det sociale i boligforeninger. Der passede min agenda lige ind. Det var to strategier, der lige kunne giftes.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for det demensvenlige Odense

I FAB er det ligeledes konklusionen, at samarbejdspartnerne har en fælles interesse i projektet, eftersom boligselskabet er forpligtet til at skabe demensvenlige boligområder som følge af deres almene og sociale strategi, og fordi kommunen har ønsket at fremme demensvenlighed i boligområderne. Dette betyder endvidere, at parterne er indstillet på, at samarbejdet og fokus på demensvenlighed vil fortsætte efter projektperioden.

Odense Kommunes aktive rolle i projektet ses af medarbejderne i Fyns Almennyttige Boligselskab som afgørende for, at projektet er blevet implementeret så bredt. Her har det været vigtigt, at medarbejderne fra kommunen har haft et færdigt koncept at gå ud fra, og at de har stået for at undervise driftspersonalet til Demensven-informationsmøderne. Projektet har gjort det nemt at gå til opgaven i FAB, idet boligselskabet blot har skullet stå for at rekruttere boligafdelinger og driftsmedarbejdere til projektet og for at få driftspersonalet til komme til informationsmøderne.

PROJEKTET HAR SKABT GRUNDLAG FOR ET FORTSAT SAMARBEJDE MELLEML AKTØRERNE I DET LOKALE NETVÆRK

Projekt RUM'lighed har ifølge de lokale aktører været en direkte katalysator for samarbejdet med fokus på demensvenlighed, men også i forhold til samarbejde på andre områder. Det har således betydet, at parterne har udvidet deres samarbejde til et andet projekt:

”Vi bruger nu projekt RUM'lighed i forbindelse med et andet projekt, der handler om ensomhed, og her har vi spurgt, om Fyns Almennyttige Boligselskab ikke også vil være en del af det projekt, og det vil de gerne. Vores samarbejde bliver større og større. Og det skyldes til dels projekt RUM'lighed.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for det demensvenlige Odense

Medarbejderen fra kommunen fortæller også, at projektet har skabt grundlag for, at Odense Kommune nu kan etablere et samarbejde med andre boligorganisationer om demensvenlige boligområder som følge af de gode erfaringer. Man har med afsæt i projektet fået et godt fundament at stå på, og med gode erfaringer og eksempler i hånden er det nemmere at involvere og gøre andre potentielle samarbejdspartnere interesserede.

I Odense Kommune er der en interesse for, at samarbejdet med Alzheimerforeningen også fortsætter fremover, da det opleves som afgørende, at dagsordenen om demensvenlige boligområder kommer fra en forening, der brænder for sagen, og ikke udelukkende fra et kommunalt initiativ. Med afsæt i Alzheimerforeningens perspektiv og vinkel baner man vejen for nemmere at komme ud med den relevante viden, er vurderingen.

FÅET VIDEN OM AT MAN KAN KONTAKTE KOMMUNEN

Etableringen af samarbejdet mellem aktørerne har medført, at driftspersonalet i boligafdelingerne har fået en øget bevidsthed om, at de kan kontakte kommunen, hvis de har brug for hjælp og vejledning med en beboer, der udviser tegn på demens.

“Vi fik nogle kontakter, vi kan bruge, hvis det er, og det er godt. Det kan vi bruge, når der kommer noget. Altså vi ved, hvem man kan kontakte og hvornår, men det kan være svært, for man vil heller ikke være påtrængende.”

- Ejendomsfører

I Odense skal driftspersonalet kontakte forskellige kommunale medarbejdere alt efter, hvad de konkret ønsker hjælp og vejledning til. Driftspersonalet skal eksempelvis tage kontakt til en medarbejder i kommunen, hvis de er bekymrede for en beboer, og en anden medarbejder i kommunen, hvis de ønsker mere generel viden om demens.

Informationen på Demensven-Informationsmøderne har bidraget til, at medarbejderne har fået forståelse for, at det er muligt at inddrage kommunale fagpersoner, hvis der er særligt behov for det, og hvad man fx skal have opmærksomhed på.

“Når vi ser noget, skal vi i dialog med nogle, der ved noget, og så går opgaven videre til andre. Vi sender viden videre til dem, der kan finde ud af det.”

- Ejendomsfører

Informationsmøderne og projektet har bidraget til at tydeliggøre, hvad man som driftsmedarbejder kan og bør gøre, hvis man står over for borgere med demens. Driftspersonalet fortæller, at de dog ofte ikke kontakter kommunen som det første, men i stedet tager kontakt til de pårørende, hvis det er en mulighed.

Medarbejderne kan godt være tilbageholdende med at blande sig for meget i andres anliggender, og de fremhæver, at det kan være dilemmafyldt at kontakte kommunen eller andre om konkrete borgere, der har brug for hjælp, og at de derfor nøje overvejer, hvornår det er rigtigt at gøre det. Og at selvom de har en pligt til at videregive information om beboere, der har brug for hjælp, så er de lidt tilbageholdende, fordi de ikke har lyst til at blande sig for meget i andres personlige anliggender.

Oplysning om demens

I Odense har det lokale netværk haft fokus på at nå ud med viden og oplysning om demens til driftspersonalet i boligafdelingerne, fordi de med deres daglige tilstedeværelse kan bidrage til at skabe demensvenlige boligområder. Konsulenten for det demensvenlige Odense formulerer det på denne måde:

”Godt set af Alzheimerforeningen, at det er driftspersonalet, og det ikke bare bliver gjort ved borgerne. Driftspersonalet er gode ambassadører for demensvenlighed. Hvis beboerne ser, at personalet er demensvenlige, og der er demensvenlighed i deres boligområde, så kan det påvirke dem godt.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for et demensvenligt Odense

I begyndelsen af projektperioden forsøgte det lokale netværk i Odense at inddrage afdelingsbestyrelserne i projektet for at nå ud med viden og oplysning om demens til beboerne i boligafdelingerne. Grundet COVID-19-restriktionerne gik denne del dog i stå, og fokus blev i stedet rettet mod at afholde Demensveninformationsmøder målrettet driftspersonalet i boligafdelingerne fremfor beboere.

STOR BETYDNING AT HAVE FÅET VIDEN OM DEMENS OG REDSKABER TIL AT HÅNDTERE BEBOERE MED DEMENS

På Demensven-informationsmøderne har fokus ikke været at give driftspersonalet en omfattende viden og kendskab til demens, men at oplyse dem om, hvad de konkret kan gøre i hverdagen, som kan hjælpe beboere med demens. Medarbejderen fra kommunen fortæller, at målet med Demensven-informationsmøderne var at give driftspersonalet en større forståelse for beboere med demens for at skabe en ligeværdig kommunikation driftspersonalet og beboerne imellem.

“Vi har haft fokus på at sige, ”Jeg er Jens med demens, men jeg er også Jens imens.” Give dem viden om at det ikke er en ”dement”, du taler med, men et menneske. Jeg håber, det har hjulpet dem til denne forståelse.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for et demensvenligt Odense

Driftspersonalet, der har deltaget til Demensven-informationsmøder, er glade for den viden og de redskaber, de har fået. Det interviewede driftspersonale fortæller, at de er blevet bedre til at opdage tegn på demens og har fået viden og redskaber til, hvad de kan gøre i de situationer, hvor de møder en beboer med demens.

De anbefaler, at der afholdes opfølgende møder og foredrag om demens, så de kan vedligeholde deres nye viden og kendskab til demens. De understreger, at jo mere viden de har, jo bedre vil de have mulighed for at vise hensyn til beboere med særlige udfordringer eller behov for hjælp.

Vurderingen af effekten af projektet er, at driftspersonalet har fået en større forståelse for, hvordan man kan hjælpe beboere med demens og indgå i en ligeværdig kommunikation med de beboere, der har tegn på demens. Ifølge de interviewede deltagere kan dette også have stor betydning for beboere med demens i boligområderne. Som konsulent for et demensvenligt Odense formulerer det:

[Borgere med demens er blevet] “...hjulpet via, at driftspersonalet har fået en anden kommunikation. Måske er det derfor nemmere for dem at komme igennem dagen, fordi driftspersonalet nemmere kan hjælpe dem.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for et demensvenligt Odense

PLAN OM AT VÆRKTØJSKASSEN SKAL ANVENDES

I Odense er der ikke uddelt informationsmateriale om demens til beboerne i form af eksempelvis flyers, plakater, nabofoldere m.v., da fokus udelukkende har været på at give driftspersonalet viden og oplysning om demens. De interviewede vurderer dog, at informationsmaterialet målrettet beboerne er både relevant og brugbart. Aktørerne i det lokale netværk fortæller, at værktøjskassen bringes i anvendelse, når man på et tidspunkt begynder at formidle viden og oplysning om demens til beboerne i boligområderne.

“Beboerbestyrelserne i foreningerne har været meget lukket ned. Nu har de fået corona lidt på afstand. Det er corona, der bestemmer, om vi går ind der. Vi planlægger senere at snakke med beboerbestyrelser om evt. aktiviteter, eksempelvis Demensven-informationsmøder for beboerne.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for et demensvenligt Odense

Samarbejdspartnerne i projektet vil fremadrettet forsøge at inddrage afdelingsbestyrelserne i projektet for at nå ud til beboerne med viden og oplysning om demens. Medarbejderen fra Fyns Almennyttige Boligselskab fortæller, at det er afgørende, at afdelingsbestyrelserne har en interesse og ejerskab i projektet om demensvenlige boligområder, før det er muligt at afholde beboer-oplysende aktiviteter og arrangementer om demens i boligafdelingerne. Samtidig har den beboermæssige sammensætning betydning forstået sådan, at oplysning i sagens natur er langt mere relevant i afdelinger, hvor en vis andel af beboerne er lidt oppe i alderen.

Byggeri og design

FÅET VIDEN OM DEMENSVENLIGT DESIGN I BOLIGOMRÅDERNE

I Odense er der ikke foretaget ændringer i de fysiske omgivelser, men driftspersonalet fortæller, at de på Demensven-informationsmøderne fik relevant viden og oplysning om, hvilke udfordringer beboere med demens kan møde i de fysiske omgivelser, og hvordan man kan ændre i de fysiske omgivelser for at gøre dem mere tilgængelige for beboere med demens.

“Demens påvirker også deres syn – demente kan ikke se forhindringer i gangarealer, så derfor kan de falde og slå sig. Niveauforskelle er en udfordring, som de kan falde over. Det skal man være opmærksom på eksempelvis i forhold til fliser, så skal man lave markeringer for at vise, at der er niveauforskelle.“

- Ejendomsfører

Driftspersonalet har en oplevelse af, at det var godt at få viden om, hvilken betydning de fysiske rammer i boligområderne har for beboere med demens, og det har gjort dem opmærksomme på, hvad der kan ændres i de fysiske omgivelser for at gøre boligområderne mere demensvenlige. Det kan eksempelvis være ved at opsætte nogle skilte, som viser niveauforskelle i terrænet, og at lave nogle pile, der viser hvilken retning, beboerne skal gå.

Medarbejderen fra kommunen, der afholdte Demensven-informationsmøderne, fortæller, at der var fokus på at give driftspersonalet eksempler på gode og dårlige former for demensvenligt design i boligområderne til Demensven-informationsmøderne. Til det formål brugte medarbejderen blandt andet tjeklisten i værktøjskassen, der beskriver, hvordan de fysiske omgivelser konkret kan forbedres, som inspiration til at videregive information om, hvad et demensvenligt design indebærer, og hvad man kan gøre for at skabe mere demensvenlige fysiske omgivelser.

BEGRÆNSNINGER PÅ ÆNDRINGER AF DE FYSISKE OMGIVELSER

De interviewede medarbejdere i det lokale netværk fremhæver, at driftspersonalet har begrænsede handlemuligheder i forhold til at ændre på de fysiske omgivelser i boligafdelingerne. Det skyldes, at driftspersonalet ikke har bemyndigelse til at ændre på boligområdernes udseende og bygningernes facon.

“Værktøjskassen har jeg brugt som guide til demensvenligt design, men jeg udleverede den ikke til nogen, fordi det var på et plan, som driftspersonalet ikke kan bestemme over.”

- Frivillighedskonsulent og konsulent for et demensvenligt Odense

Driftspersonalet fortæller på samme måde, at når der skal foretages større ændringer i boligafdelingerne, er det medarbejderne inde på kontorerne tilknyttet den enkelte boligafdeling, der skal finde ud af, hvad der skal gøres, og hvordan ændringerne skal implementeres. Fokus på Demensven-informationsmøderne har derfor været at give driftspersonalet viden om, hvilke mindre ting de kan ændre på i de fysiske omgivelser, men som tidligere nævnt har driftspersonalet endnu ikke foretaget fysiske ændringer i boligområderne.

EN “FORGLEM MIG EJ”-BÆNK SKAL SÆTTES OP I NÆRHEDEN AF ET BOLIGOMRÅDE

Odense Kommune har hentet inspiration fra et projekt, der er lokaliseret i Aarhus Kommune, og har på baggrund heraf indgået en samarbejdsaftale med nogle studerende fra Aarhus Universitet om, at der skal sættes en samtalebænk op i et boligområde, som har deltaget i projekt RUM'lighed. Samtalebænkene kaldes for “forglem mig ej”-bænke og er en del af et projekt, nogle studerende fra Aarhus Universitet i samarbejde med Aarhus Kommune har gennemført for at bryde tabuet om demens og sætte fokus på sygdommen.

Bænkene er dekoreret med nogle citater fra borgere med demens, der blandt andet beskriver, hvordan det er at leve med en demenssygdom.

Medarbejderen fra kommunen fortæller, at ideen med at sætte bænkene op i Odense Kommune ikke udspringer af projekt RUM'lighed, men at det lokale netværk har valgt at flette de to projekter sammen.

Ambitionen er, at det, udover at skabe opmærksomhed blandt borgerne på demens, kan bidrage til at bevare driftspersonalets opmærksomhed på demensvenlighed i boligområderne og give større ejerskab til projektet. (Alzheimerforeningen har også bidraget økonomisk til projektet).

Ballerup

ORGANISERING

Som led i projekt RUM'lighed er der etableret et lokalt netværk i Ballerup, der har samarbejdet om implementeringen af projektet i Hede-/Magleparken og Baldersbo. Det lokale netværk bestod af ejendomsinspektøren og formanden for bestyrelsen fra AAB afd. 54 og ejendomsinspektøren og et bestyrelsesmedlem fra Baldersbo afd. 12 samt to boligsociale medarbejdere i Hedegaven. Hedegaven er et boligsocialt projekt, der går på tværs af AAB afd. 54 og Baldersbo afd. 12. I samarbejdet mellem aktørerne i det lokale netværk og Alzheimerforeningen har en boligsocial medarbejder i Hedegaven været tovholder på projektet.

Tovholderen har haft den primære kontakt til Alzheimerforeningen i forhold til løbende sparring og støtte om projektet og har fungeret som koordinator mellem Alzheimerforeningen og aktørerne i det lokale netværk.

MØDER OG DELTAGELSE

I Ballerup er alle aktører i det lokale netværk blevet uddannet Demensven-instruktører via Alzheimerforeningen, som afholdt et Demensven-instruktørkursus. Her fik deltagerne viden om og redskaber til at gennemføre informationsmøder for medarbejdere og beboere i boligafdelingerne.

Demensven-instruktørerne har i forbindelse med projektet afholdt Demensven-informationsmøder for beboerne. Til at afholde møderne, er der taget udgangspunkt i Alzheimerforeningens hjemmeside og værktøjskassen, hvor der er en guide til, hvordan man afholder Demensven-informationsmøder.

Oversigt over afholdte Demensven-informationsmøder i Ballerup

Målgruppe	Beboere
Antal møder	3
Antal deltagere i alt	20
Form	Fysisk

Møderne er gennemført som henholdsvis et Demensven-informationsmøde på baggrund af opslag i alle 223 boligopgange, et Demensven-informationsmøde til en månedlig mandagscafé og et Demensveninformationsmøde i et eksisterende projekt kaldet lommepenge-projektet, der er målrettet unge i aldersgruppen 13-17 år. Udover Demensven-informationsmøderne målrettet beboere videregav ejendomsinspektørerne den viden og information, de fik på Demensven-instruktørkurset til ejendomsfunktionærerne i boligafdelingerne. Disse har ikke været afholdt som egentlige Demensveninformationsmøder, men i stedet for som en videndeling om indholdet i projekt RUM'lighed.

Periode for deltagelse i projektet:

Maj 2020 – december 2021

Samarbejdspartnere:

Hede/Magleparken

Alzheimerforeningen

- Ballerup adskiller sig fra Aarhus og Odense, eftersom Ballerup Kommune ikke har deltaget i samarbejdet om projektet.

Oplysning om de deltagende boligafdelinger:

AAB afd. 54 med 944 lejligheder

Baldersbo afd. 12 med 1124 lejligheder

Samarbejde og fællesskab

GODT SAMARBEJDE UDEN KOMMUNAL DELTAGELSE

Ballerup Kommune har ikke deltaget i projektet og har således ikke været repræsenteret i det lokale netværk.

Medarbejderne fra de to deltagende boligområder vurderer, at kontakten til kommunen alligevel fungerer.

”I de tilfælde, hvor vi har haft brug for Ballerup Kommune, så reagerer de hurtigt og træder til efter behov.”

- Ejendomsinspektør

Ballerup Kommune deltog med en repræsentant ved det første møde, hvor Alzheimerforeningen informerede om projektet. Kommunen valgte dog ikke at deltage i selve projektet, fordi den i forvejen har mange tilbud til personer med demens og deres pårørende. Eksempelvis holdes der en demenscafé hver måned for pårørende og personer med demens. Og det kommunale Sundhedshus har også fokus på problematikker med demens, ligesom kommunen har pjecer om de forskellige tilbud, som de deler ud via hjemmeplejen.

I lokalerne, hvor de boligsociale medarbejdere holder til og laver forskellige aktiviteter med og for beboerne, er også en ugentlig sundhedscafé, hvor en sygeplejerske og sundhedsformidler fra Sundhedshuset rådgiver og vejleder de beboere, som møder op. Det er primært rådgivning om sundhed, kost, vægt og rygestop, der er på dagsordenen, men man kan også spørge det sundhedsfaglige personale til råds om demens.

De ovennævnte aktiviteter retter sig udelukkende mod borgere og pårørende og repræsenterer derfor noget andet end indsatsen omkring samarbejde og fællesskab i projekt RUM'lighed.

Indsatsen om samarbejde og fællesskab i RUM'lighed handler i høj grad om, at der etableres et tættere samarbejde mellem kommunale medarbejdere og ansatte i boligorganisationen, for at parterne kan få større kendskab til hinanden og i endnu højere grad forstå hinandens arbejdsområder. Samarbejdet kan være lettere, når der er opbygget personlige kontakter. Det lokale netværk vurderer imidlertid, at der er større behov for kontakt til kommunen, når det handler om beboere med psykiske lidelser. De har således – i projektperioden – endnu ikke haft behov for at kontakte kommunen på grund af bekymring for beboere med demens, det er nogle år siden, de har haft behov for det. Det er tydeligt, at de interviewede medarbejdere er bevidste om muligheden og forstår vigtigheden af at gøre det, hvis behovet opstår igen.

MERE STRUKTUR OG TIDSPLAN KUNNE MÅSKE HAVE FLYTTET PROJEKTET LÆNGERE

Når samarbejdet i det lokale netværk i Ballerup har været uden kommunens deltagelse, kan noget af potentialet ved samarbejde på tværs af kommune og boligområde være gået tabt. Det er dog meget svært at vurdere, om det er tilfældet. Vurderingen i det lokale netværk er, at kommunens deltagelse ikke har været nødvendig, da der allerede er en direkte kontakt til kommunen. Man oplever også, at der er et godt samspil, når der er behov. Det lokale netværk mener således ikke, det har haft negativ betydning for projektet, at Ballerup Kommune ikke har deltaget i projektet. Dog nævner et af medlemmerne i det lokale netværk, at kommunen måske kunne have sikret mere struktur og en tydeligere tidsplan.

”Måske havde det været mere strømlinet og fokuseret på en tidsramme (...), hvornår man skal gøre forskellige ting som instruktør i projektet. Det ville have skabt en form for gensidig forpligtelse – en tidsplan, der kunne have struktureret ens tid til projektet i forhold til ens arbejde ved siden af. Der havde måske været mere styring. Måske kunne det have flyttet projektet længere?”

- Ejendomsinspektør

Spørgsmålet er, om mere styring og en tydeligere tidsplan kunne have skabt flere resultater? Det er muligt og igen vanskeligt at vurdere. Men formentlig ville det styrke projektet at være to tovholdere, som holder hinanden fast og bakker op om aktiviteterne i projektet. Dette særligt fordi der også i perioden har været en stor forhindring for projektets aktiviteter i form af COVID-19 -restriktioner, som både flyttede fokus fra projektet og gjorde det svært at mødes. Tovholderen nævner flere gange, at projekt RUM'lighed er én ud af rigtig mange andre opgaver, som de varetager i boligområdet. Det betyder, at der kan være mange andre opgaver, de som medarbejdere må prioritere højere end projektet.

En yderligere faktor, som kan have betydning for rækkevidden af projekter, er knyttet til måden, som afdelingerne er kommet ind i projektet på. Her blev afdelingerne fra Ballerup udpeget fra centralt hold til at være med i RUM'lighed. I begyndelsen var det ikke afdelingernes egen idé og ønske, at de skulle indgå i projektet.

Deltagerne vurderer, at dette ikke længere har betydning for projektet. Det er dog sandsynligt, at det har taget længere tid og været sværere at opnå ejerskab ift. projektet og de konkrete indsatser i projektet.

Oplysning om demens

DEMENSVEN-INSTRUKTØRKURSET GIVER VÆRDFULD VIDEN, MEN SVÆRT AT OMSÆTTE VIDEN TIL HANDLING

Alle seks medlemmer i det lokale netværk har deltaget i et fælles instruktørkursus. Flere af dem havde i forvejen både viden om og erfaringer med demens, både i forhold til beboere i området og fra privatlivet. De fortæller, at kurset var fint, og det bliver fremhævet, at det at kurset var på tværs af de to boligområder var rigtig godt.

”Vi blev klædt på til at holde instruktørkurser. Det var en fin dag (...) Det var også dejligt at være på tværs og få noget viden sammen med de andre. Det kunne vi måske også gøre med nogle andre temaer.”

- Boligsocial medarbejder

I praksis kan det stadig være svært at omsætte viden til handling, og vide hvad man konkret skal sige til en beboer. Her fremhæver driftspersonalet, at der er brug for nogle fagpersoner med mere erfaring med demens.

”Jeg tror en med demens vil lytte mere til kommunen end til en af medarbejderne. Kommunen og funktionærerne har forskellige roller.”

- Ejendomsinspektør

Driftsmedarbejderne har med kursusdagen opnået opmærksomhed på, hvordan de skal reagere, når de opdager tegn på demens hos en beboer. Her taler de i første omgang sammen om det, de har oplevet og finder frem til, om kommunen skal kontaktes. Alternativt er der eksempler på, at de pårørende er blevet kontaktede.

Demensven-instruktører skal også give viden videre og afholde informationsmøder. I praksis har ejendomsinspektørerne formidlet viden om demens videre til driftspersonalet i boligområderne. Den viden, de fik på instruktørkurset, har de talt med driftspersonalet om fx på et ugentligt møde. De har ikke decideret afholdt et Demensven-informationsmøde, da de ikke føler sig parate til det på baggrund af instruktørkurset.

DEMENSVENLIGHED HANDLER OM FORSTÅELSE OG TÅLMODIGHED

De fem Demensvenner, som deltog i interviewet, har været glade for at deltage ved informationsmødet, men har haft forskelligt udbytte og forskellige niveauer af forudgående viden. En enkelt havde på forhånd nogen viden om demens, idet hun tidligere har været ansat på et plejehjem, og to kendte til demens gennem familie og bekendte. Med den forudgående viden vurderer to af interviewpersonerne ikke, at det har betydet så meget, at de nu er Demensvenner, og de har ikke oplevet af have haft brug for den viden, som informationsmødet gav. Den tredje person pointerer imidlertid, at informationsmødet har skærpet forståelsen for det at have demens, så man bedre kan opdage tegn på demens.

”Nu ved jeg, hvad man skal kigge efter – hvilke tegn man skal kigge efter. Se efter tegn på, om det er demens eller bare glemsomhed. Jeg er blevet opmærksom på symptomerne.”

- Demensven

Flere i det lokale netværk og i gruppen af Demensvenner definerer demensvenlighed som det at være tålmodig, lyttende og åben, så man kan finde frem til, hvad beboeren med tegn på demens har brug for. Med denne forståelse ser Demensvennerne også, at demensvenligheden øges, når flere bliver Demensvenner. De interviewede deltagere vægter også, at alt driftspersonalet har fået mere viden om demens og demensvenlighed, fordi det kan bidrage til at udbrede demensvenligheden til flere hen ad vejen.

”Vi kan være med til at gøre boligområderne mere demensvenlige, ved at oplyse omkring Demensven-kurser, og vi kan henvise videre til kommunen.”

- Boligsocial medarbejder

”Det er godt, at ejendomsfunktionærer ved noget om demens – de ser noget. Det er en fordel, at de er blevet mere opmærksomme på tegn på demens (...).

- Ejendomsinspektør

Både ansatte og de beboere, som er blevet Demensvenner i Ballerup, har opnået indsigter om demens, som de bruger i hverdagen, når de møder personer, som viser tegn på demens. Samtidig har det været en udfordring at få mange beboere til at deltage i Demensven-informationsmøderne. En af de interviewede deltagere fortæller dog, at selvom der i forbindelse med projektet ikke er uddannet særlig mange Demensvenner, så er der i Ballerup Kommune i forvejen mange borgere, der allerede er Demensvenner. Det er derfor uvist, hvor mange Demensvenner der er i de to boligafdelinger, som kan bidrage til at øge demensvenligheden i boligområderne.

SKRIFTLIG INFORMATION HAR SVÆRT VED AT NÅ BEBOERNE

I Ballerup har det været en barriere at nå ud til beboere med information og få flere til at blive Demensvenner. Og det er generelt en udfordring at få informeret beboerne. Dette er på trods af flyers i alle postkasser, sedler på væggen i alle opgange og information på Facebook. Formentlig bliver materialet ikke set eller ender i skraldespanden, påpeger flere af interviewpersonerne.

”Det er et generelt problem med information. Mange får det og smider det ud. Det er en meget lille procentdel, der får noget ud af informationen (...). Man skal ikke stemme dørklokker, men hvis der bliver afholdt et arrangement, så kunne man have demensvenlighed med og udbrede viden.”

- Beboerrepræsentant

En af de interviewede deltagere fortæller i relation her til, at beboerne er selektive i forhold til, om de lægger mærke til den information, der bliver uddelt og hængt op. Det afhænger af, hvad beboerne synes er relevant for dem at få viden om og om de i forvejen har viden om det pågældende emne. Nye ideer til at fremme informationen kommer dog også på banen, idet en af informanterne foreslår nye tiltag, som knytter informationen til allerede eksisterende kilder.

”Måske kunne man gøre sådan, at RUM'lighed var på skærmene i boligforeningen og få det på hjemmesiden – eksponere ved at bruge vores egne tavler. Og i indflytningsmapperne kunne vi fortælle om projektet – bruge 2 minutter på det ved indflytning.”

- Ejendomsinspektør

VÆRKTØJSKASSEN HAR IKKE VÆRET I SPIL

Til Demensven-instruktørkurset blev deltagerne præsenteret for indholdet og materialet i værktøjskassen, der er udarbejdet af Alzheimerforeningen i forbindelse med projekt RUM'lighed. De interviewede deltagere fortæller dog, at de ikke har set mere til værktøjskassen efterfølgende, hvorfor materialet i værktøjskassen ikke er blevet anvendt. Det bliver der straks rådet bod på, og ejendomsinspektøren får en af plakaterne med hjem til kontoret, hvor han vil hænge den op, så den kan være med til at minde driftspersonalet om den viden, de har opnået i forbindelse med projektet. Tovholderen i Ballerup har i højere grad brugt projektets hjemmeside som kilde til viden og har fundet denne mere overskuelig end værktøjskassen.

Byggeri og design

Ifølge interviewpersonerne i det lokale netværk har de ikke haft fokus på temaet omkring byggeri og design, og der er ikke lavet nogle fysiske ændringer i forbindelse med projektet. Begge boligområder fik imidlertid lavet fysiske ændringer lige inden projektet. I den forbindelse blev der ikke tænkt demensvenlighed ind i ændringerne, men de fysiske forandringer kan alligevel godt have en positiv betydning, fordi udenomsarealerne er blevet mere attraktive:

”Der blev ikke taget højde for demensvenlighed i den forbindelse, men man har gjort det meget mere ”hyggeligt” og gjort det til noget, folk gerne vil bruge. Man har gjort området mere attraktivt, der er fx lavet snoede stier og små bakker.”

- Beboerrepræsentant i det lokale netværk

Selvom det lokale netværk ikke har haft fokus på byggeri og design, fremgår det tydeligt af interviewet, at de godt ved, hvad det handler om. Eksempelvis fremhæver de, at alle bygninger og opgange ligner hinanden, og at det kan give udfordringer for beboere med demens. Det lokale netværk kommer også ind på vigtigheden af, at der er god belysning i området, som også kan hjælpe beboerne til at finde rundt og finde hjem, og at der kan være udfordringer med lys 'på bagsiden af bygningerne'.

”Alle døre er ens. Man burde sætte markeringer op på dørene. Skabe genkendelighed. Alle blokke er ens.”

- Beboer

Beboerne i gruppen af Demensvenner mener også, at der kunne skabes endnu mere demensvenlighed i de fysiske rammer ved at sætte nogle bænke op udvalgte steder i opgangen, og at der kunne være gelænder i begge sider af trappen.

I det lokale netværk betoner de, at de også har nogle fremadrettede planer. De skal fx i gang med affaldssortering, og i den forbindelse bliver affaldsskakterne fjernet fra alle opgange.

”I forbindelse med at affaldsskakten skal fjernes, vil man markere de forskellige indgange, så hver blok har sin egen lille markering, så de forskellige bygninger kommer til at adskille sig fra hinanden.”

- Beboerrepræsentant i det lokale netværk

Tiltaget er ikke kendt blandt alle beboerne, men det kan konstateres, at der faktisk er en opmærksomhed på demensvenlighed, som kan blive indarbejdet i forbindelse med fremadrettede ændringer og tiltag.

Erfaringer på tværs af kommuner

I det følgende samler vi op på nogle af de erfaringer, som går på tværs af de tre kommuner, der indgår i den afsluttende erfaringsopsamling.

Generelt er der på tværs af aktørerne i de deltagende kommuner og boligorganisationer en enighed om, at projektet er relevant og vigtigt, fordi der ofte mangler viden om demens. Det er dog yderst begrænset, hvor mange konkrete beboere med demens, man i de tre kommuner er stødt på som led i projektet. Det skal i denne forbindelse nævnes, at der er stor sandsynlighed for, at der i boligforeningerne kan være beboere med demens, da godt 60 % af personer med demens vurderes at være udiagnosticerede³.

Samarbejde og fællesskab

En del af ambitionen med projekt RUM'lighed har været, at der skulle nedsættes lokale netværk med repræsentanter fra både boligorganisationer og kommune for at fremme samarbejdet om at øge viden om demens og fremme generel demensvenlighed i boligområderne.

I Aarhus og Odense er der som led i projektet etableret samarbejde omkring projekt RUM'lighed mellem kommunernes sundhedsforvaltninger og boligorganisationer. I Ballerup valgte kommunen ikke at indgå i et samarbejde, og aktiviteterne i projektet er forløbet uden kommunal deltagelse. Dette har givet projektet i Ballerup et noget anderledes indhold.

Udbyttet af at have repræsentation fra både kommune og boligorganisation er, at der bliver skabt afsæt for et samarbejde om demens. Samarbejdet synes at være en vigtig nøgle til at skabe bedre forhold for beboere med demens. Dette sker bl.a. ved, at medarbejderne i boligområdet tager kontakt til kommunale medarbejdere, når der er en bekymring for en beboer eller behov for konkret viden om demens.

For kommunen bliver det, både i Aarhus og Odense, fremhævet, at gensidigt kendskab til hinanden også betyder, at det fremover bliver lettere at sætte nye samarbejdsprojekter i gang med andre boligområder og projekter, fordi de nu har gode erfaringer og konkrete eksempler at tale ud fra. Det gør det lettere også at samarbejde på andre områder end ift. demens, og parterne har med projektet fået 'ansigter' på hinanden og større kendskab til hinandens arbejdsområder.

Projektet har direkte medvirket til, at en del driftsmedarbejdere har fået viden om demens og dermed er blevet bedre klædt på til at handle og tage hånd om situationen, hvis de en dag får kontakt med en beboer med demens. Der er kommet en øget bevidsthed om, at driftspersonalet kan kontakte kommunen, hvis de har bekymringer for en beboer med demens, men det kan stadig være svært at gøre det. Det kan virke grænseoverskridende, fordi man ikke kan vide, om beboeren ønsker det, og fordi det for driftsmedarbejderne rækker ud over deres primære rolle og funktion i boligområderne. Der er således også dilemmaer forbundet til ambitionen om at involvere driftspersonale i boligområderne i arbejdet med at opspore beboere med demens. Første skridt vil derfor ofte være at kontakte pårørende, hvis det er muligt. Den øgede bevidsthed om, at man kan kontakte kommunen, er kommet i alle tre byer, og ser således ikke ud til at være afhængig af kommunal deltagelse. Denne viden kan også fås gennem oplysning på instruktør- og informationsmøder.

³ Jensen, Maya Christiane Flensborg, Grave, Jane & Matthiessen, Mads Ulrich (2019). Enlige med demens – Hvem er de, hvilke udfordringer møder de, og hvilken støtte får de i deres hverdagsliv? VIVE – Viden til Velfærd

Når både kommune og boligorganisation er gensidigt forpligtigede, går aktivt ind i projektet og udviser fælles interesse for aktiviteterne, kan samarbejdet understøtte, at projektindsatserne implementeres bredt. Der peges på, at projektet i sagens natur giver mest mening i områder, hvor en vis andel af beboerne er oppe i alderen.

Omvendt kan det være en barriere for projektet, hvis en boligafdeling bliver pålagt deltagelse, idet det går ud over ejerskabet til projektet.

Samarbejdet mellem de deltagende parter og Alzheimerforeningen har ikke fyldt så meget. Der, hvor dialogerne om projektet og koordinationen af indsatser har fyldt, er i det lokale netværk.

Kommunikationsvejene bliver beskrevet som lidt besværlige, fordi informationer af tovholderne skal bæres frem og tilbage mellem Alzheimerforeningen og det lokale netværk. Det vurderes, at projektet og indsatserne godt kan køre videre, når projekt RUM'lighed slutter formelt, og Alzheimerforeningen derfor trækker sig ud af samarbejdet.

ANBEFALINGER

- Deltagelse af både boligorganisation og kommune er med til at forankre projektets indsatser og giver større potentiale for spredning af erfaringer til andre boligområder og dele af kommunen.
- Ejerskabet til projektet kan understøttes ved, at det for boligafdelingerne er frivilligt at deltage.

Boligområde ved samarbejdspartner i Aalborg - Himmerland Boligforening.

Oplysning om demens

Der har både i Aarhus, Odense og Ballerup været afholdt Demensven-instruktørkurser og informationsmøder. I Aarhus og Odense har de oplysende aktiviteter primært været målrettet driftspersonalet, fremfor beboerne, selvom der i Aarhus var en intention om også at nå ud til beboerne. I Ballerup har der både været afholdt oplysende aktiviteter for medarbejderne i boligbebyggelsen og for beboere.

Antal Demensvenner

By	Medarbejdere	Beboere	Bestyrelse
Aarhus	32	2*	5
Odense	64	**	***
Ballerup	4	20	2

*Afholdt online grundet covid19-restriktioner

** Odense har valgt ikke at have fokus på beboer-delen i projektet.

*** I Odense har man ikke haft fokus på at gøre bestyrelsen til Demensvenner.

Der er generelt tilfredshed med instruktørkurser og informationsmøder, og den øgede viden om demens hos driftspersonalet har haft stor betydning for, hvordan de nu forstår og møder beboere, som viser tegn på demens. De har fået indsigt i, hvilke udfordringer en beboer med demens kan møde i en almindelig hverdag og viden om, hvordan de selv som ansatte kan gøre en forskel, fordi de bedre kan hjælpe beboerne. I stedet for eksempelvis at blive irriteret over, at en beboer glemmer sit vasketøj i vaskehuset, opfatter de det nu på en anden måde, som betyder, at de kan være mere forstående og venlige. Driftspersonalet er samlet set, blevet bedre til at skabe demensvenlighed i boligområder.

Samlet set har det været en succes i projektet, at driftsmedarbejderne har fået større viden om demens og ansvar for at bringe bekymringer om beboere videre til kommunale medarbejdere.

Projektet er ikke (med enkelte undtagelser) lykkedes med at engagere beboerne i de tre case-kommuner. Her er det vigtigt at understrege, at det har været en tid med Covid-19, som har betydet store udfordringer for at kunne lave beboerrettede aktiviteter. Omvendt vurderer mange af aktørerne, at det vil være svært at engagere beboere, men at det særligt kan være muligt i områder, hvor demografien er med projektet (fordi der er en høj andel af ældre beboere). At der er udfordringer med at engagere beboere er ikke en problematik, som kun forekommer i projekt RUM'lighed, men et mere generelt vilkår, som de ansatte i boligområderne beskriver. Skriftlig formidling i form af flyere, opslag i opgange, på Facebook osv. bliver overset eller smidt ud.

ANBEFALINGER

- Driftspersonale bør tilbydes oplysning om demens, da de gennem øget viden opnår mere forståelse for beboere med demens og får mulighed for at skabe mere demensvenlighed i boligområder.
- Den viden, der tilbydes, skal være konkret og give anvisninger på, hvad man kan gøre for at hjælpe beboere med demens.
- Der er brug for at overveje andre kommunikationsformer for at nå ud til beboerne med information, fx mund-til-mund via afdelingsbestyrelser og ved indflytning eller at knytte informationen til andre aktiviteter.

Byggeri og design

Der ikke som følge af projektet iværksat større forandringer i de deltagende boligområder. Der er heller ikke på et organisatorisk plan arbejdet med at vurdere de fysiske omgivelser ift. demensvenlighed. Omvendt er aktørerne i de tre kommuner bevidste om, at også de fysiske omgivelser er vigtige for demensvenlige boligområder. Denne bevidsthed er udbredt som led i projektet.

Generelt er det vurderingen, at viden bør spilles ind, før der iværksættes fysiske renoveringer i boligområderne, så demensvenlighed kan indtænkes på et tidligt tidspunkt. Deltagerne vurderer alle, at mulighederne for at påvirke eller ændre de fysiske omgivelser er begrænsede på daglig basis, fordi det kræver aktivering af beboerdemokratiet og kommunale godkendelser mv. Dog kan driftsmedarbejdere bidrage til at skærpe afmærkninger, fx ved udgravninger eller lign.

ANBEFALINGER

- Det er nødvendigt at tænke et centralt niveau ind i indsatsområdet, hvis der skal kunne træffes beslutninger om ændringer i byggeri og design, da ændringer i byggeri og design ofte vil kræve godkendelser fra centralt hold i boligorganisation og ofte også fra kommunen.
- Driftsmedarbejdere har brug for viden om og forståelse for, hvordan byggeri og design har betydning for mennesker med demens, fx for at de kan finde rundt og orientere sig i området. Denne viden kan bruges til at efterspørge forbedringer i byggeri og design centralt i boligorganisationen, særligt hvis området har mange ældre beboere.

